

Řídíme přehrady, ale nejsme pány nad tím, kolik vody poteče

18.11.2011 Mladá fronta DNES str. 3 Střední Čechy

Martin Filip

Až do konce listopadu se na Orlické **přehradě** zkouší turbína. Kvůli tomu se zvýšilo množství vody v **přehradní nádrži**. Na vše dohlíží Karel Březina, jehož prací je hýbat s hladinou vody v **přehradách**.

ORLÍK Hladina **přehrady Orlík** zaplavuje v těchto dnech břehy tak, až se její návštěvníci zvyklí na letní podobu **nádrže** diví: Proč je po okraj plná? „Je to kvůli testu turbín a nebojte se, není plná po okraj,“ vysvětluje Karel Březina, vedoucí vodohospodářského dispečinku státního podniku **Povodí Vltavy**.

Mladý muž, jehož prací je zjednodušeně řečeno hýbat s hladinou vody v **přehradách**, má na starosti pracoviště, kde se řídí provoz na všech devíti **přehradách na Vltavě** od **Lipna** až po **Vrané**.

„Obecná představa je, že rozhodujeme o tom, kolik bude v řekách vody. Ale o tom rozhoduje příroda. My můžeme vodu jen na pár dní pozdržet, ale nejsme pány nad tím, kolik poteče,“ říká Březina.

Práci, kterou dělá, nelze nikde studovat. **Vodním hospodářstvím** se sice zabývá obor vodní stavby na ČVUT, ale ten je zaměřen spíše na navrhování a stavbu **přehrad**. Březina vystudoval vodní dopravu.

„Provoz **vodních děl** se nikde neučí. Vše jsem se naučil od starších kolegů,“ říká Březina.

Hladina na **přehradách** se mění

Vysvětluje, že hladina **nádrží** není po celý rok stejná. Mění se podle ročních období a potřeb vodu zadržovat, nebo ji naopak více pouštět. Vodohospodáři o tom rozhodují podle složitého klíče, který se snaží vybalancovat mezi několika často protichůdnými účely, ke kterým **přehrady** slouží: na jedné straně akumulují vodu pro zajištění minimálního potřebného průtoku na řece, vedle toho vyrábějí elektřinu a zároveň mají chránit před povodněmi.

Kolos hráze ani jeho součásti nesmějí nikdy selhat, často proto probíhají na **přehradách** testy. Důvod, proč je teď **Orlík, přehrada** s největším objemem vody v Česku, téměř vrchovatý, je zkouška turbín. „V tomto případě se dělá zkouška na jednom výpustním zařízení, turbínách. Na to je třeba, aby hladina byla vysoko. Protože tlak vody na zařízení je rozdílný podle toho, jaká je hladina,“ říká Březina.

„A protože nechceme riskovat, že bychom měli v **Orlíku** hodně vody v době, kdy by hrozily povodně a měli bychom pro povodeň k dispozici méně prostoru v **nádrži**, vybrali jsme pro zkoušky část roku, kdy je nejmenší pravděpodobnost, že nějaká povodeň přijde. A to je říjen a listopad,“ vysvětluje.

Zařízení se testuje často

Turbína je složité zařízení, které potřebuje časté testování a pravidelnou výměnu součástí, hlavně těch, které slouží k výrobě elektřiny. Celá rotační část jednoho turbosoustrojí na **Orlíku** váží asi 130 tun. Oběžné kolo je tak kvalitní, že se nemusí měnit téměř nikdy.

Protože je teď v **Orlíku** hladina vysoko, musí být v jiných **vodních dílech** na kaskádě naopak místo, které to vyrovná, aby všechny **přehrady** zadržovaly takové množství vody, které je pro toto roční období obvyklé.

Zkoušky turbíny skončí na konci listopadu. A co se bude dít potom? „Odtok nastavíme o deset či dvacet kubíků za sekundu vyšší, než by byl normálně, potrvá to asi do poloviny prosince a hladina se tím sníží,“ říká Březina.

Lidé uvidí víření pod hrází

Protože je výpust elektrárny pod vodou, žádný neobvyklý proud tryskající z **přehrad** lidé neuvidí, jen víření pod hrází. Co však nepřehlédnou, bude pokles hladiny o tři metry, ze současných 351 metrů nad mořem na 348 metrů. Rychlost, s jakou budou **přehradu** upouštět, její správci přesně spočítají, aby sami nezpůsobili **povodeň na Vltavě** i Labi. „Vodu pak vypustíme, řekněme, přírodě blízkým způsobem,“ říká Březina. Ani teď při testování turbín není **Orlík** naplněný po okraj. Voda je v

takzvaném zásobním prostoru. Nad ním je ještě spousta místa, kde se může voda hromadit – takzvaný retenční prostor, rezerva pro povodně.

FAKTA

Přehrada Orlík

Nachází se v říčním kilometru 144,7 **Vltavy**. Je to největší **vodní dílo** v České republice. Začala se stavět v roce 1954, její napouštění začalo v roce 1960.

Přehrady vltavské kaskády: Lipno I, Lipno II, Hněvkovice, Kořensko, Orlík, Kamýk, Slapy, Štěchovice, Vrané

FAKTA

Jak se mění hladina **Orlíku** během roku

Jaro

vodohospodáři snižují hladinu podle toho, kolik je sněhu. Od Českého hydrometeorologického ústavu dostávají každý týden informace, kolik vody ve sněhu je v přírodě v daném povodí, a to pro každou **přehradu**. Meteorologové počítají v miliardách krychlových metrů vody akumulované ve sněhu. Podle toho vytváří správci **přehrad** volný prostor ve **vodním díle**, aby v případě oblevy povodeň zachytili.

Léto

Hladinu v létě lidé vnímají jako tu obvyklou, protože k **přehradě** jezdí za koupáním. Hladina **Orlíku** bývá létě mezi 348 a 349 metry nad mořem.

Podzim a zima

Hladina ke konci roku klesá k 347 metrům nad mořem. Postupně se totiž chystá na jaro, kdy musí být **nádrž** připravená zachytit oblevu.